

— חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6) (לו, בן-מאיר); חוק השמירה על המקומות הקדושים (לו, ורפהטיג) —

ג. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז — 1967 *

(קריאה ראשונה)

היו"ר ק. לוז: ששטחים אלה יישארו בלי שיפוט מוניציפלי. רצוי מאד שהשיפוט המוניציפלי יוקם בהקדם האפשרי, בכל המהירות האפשרית, ושתושבי השטח הזה לא יסבלו מחוסר מתן שירותים. תים. עליידי כך הבוא גורמילוציה גם בשטח זה. על כן בא סעיף 8א (א) לתת סמכות לשר הפנים לפי שיקול-דעתו וללא עריכת חקירה להרחיב בהכרזה את תחומה של עיריה פלוגית. הסעיף הזה יוגבל לאותם שטחים שהממשלה קובעת בצו לפי החוק הקודם שהביא שר המשפטים לפנינו. עליידי כך יוכל שר הפנים, אם ימצא לנכון, לאפשר מיד לשטח הזה לקבל את כל השירותים הדרושים וליצור לעצמו את כל הזכויות הקיימות כלפי מקום שיש בו שלטון מקומי לפי המשפט הישראלי.

סעיף 8א (ב) בא לומר שאם השר קובע כאמור בסעיף 8א(א), הוא צריך להביא בחשבון שהאוכלוסיה הנמצאת בתוך אותו שטח שנכלל בשטח העיריה, אינה מיוצגת במועצה של אותה עיריה. לפי פקודת העיריות אין כיום סמכות להוסיף חברים למועצה. חוק הבחירות לרשויות המקומיות אינו מאפשר לאדם להיות חבר מועצה אם לא היתה לו זכות לבחור, לאמור, שלא הופיע בפנקס הבחורים. על כן בא סעיף 8א(ב) להעניק לשר הפנים את הסמכות להרחיב במקרה כזה את המועצה על-ידי מינוי חברים מתוך יושבי השטח כחברי המועצה, כדי שהם יהיו מיוצגים במועצה ותישמענה דעותיהם.

זו כוונת החוק, ואני מבקש להעבירו לוועדת הפנים.

היו"ר ק. לוז: נשמע עכשיו דברי פתיחה לחוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז—1967. לאחר מכן נשמע דברי פתיחה לחוק השמירה על המקומות הקדושים. הדיון בשלושת החוקים האלה יהיה משולב. רשות הדיבור לסגן שר הפנים.

סגן שר הפנים י. ש. בן-מאיר:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. אחת מאבני היסוד של מדינה דמוקרטית שמדינת ישראל מושתתת עליה, זו מוניציפליזציה של כל השטחים הנמצאים בשטח המדינה שחוק שיפוט המדינה חל עליו. חלקהארי של הארץ כבר נמצא כיום במצב של מוניציפליזציה מלאה. נשארו מספר כפרים שבשנים האחרונות עושים מאמץ כדי שיקבלו גם הם סטטוס של מועצה ושתהיה אפשרות לכל שטח מקומי להבטיח לתרום שביאו את כל השירותים הדרושים.

לגבי העיריות, אם נמצא עליידי עיריה שטח שהוא בלי שיפוט ואינו שייך לשום שטח מוניציפלי אחר, לפי המצב בחוק הקיים, לפני ששר הפנים מחליט על הכללת שטח, הוא צריך להקים ועדת חקירה שתבדוק את המצב ותמליץ על פתרון הבעיה.

בקשר עם החוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז—1967, שהביא לפנינו שר המשפטים, הנהגה את תחילת הממשלה בצו על שטחים מסוימים שיוחל עליהם המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה, עלול להיווצר מצב

ד. חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז — 1967 *

(קריאה ראשונה)

קוק ז"ל, ואני מצטט קטעים מדבריו: „ומצינו יחס הקדושה והכבוד על-ידי הרחקה ושלילת קירוב... תחת להתנהג עם המקום הקדוש בדרך גסות, הרחיקו אותנו חז"ל מלהתקרב אליו... והנה עומדים אנו ביראה מרחוק ומצפים לחסדי אדוני שישביב רחמינו ויאר לנו באור גאולה שלימה שנוכה על-ידה לטהרה גמורה.“

ואם עלינו ללמוד ולהסיק מדברים אלה, הרי עלינו לחנך את ציבורנו ואת עצמנו ליחס של כבוד, וכדברי הרב קוק ז"ל, לעמידה ביראה מרחוק ממקומות קדושים. חרדת קודש במקום קודש.

במשך תשע-עשרה שנות חידושה של מדינת ישראל הוכיחה מדינת ישראל חרדתה ודאגתה העמוקה לשלומם של המקומות הקדושים לכל הדתות. רק לפני שבועיים הודיע ראש הממשלה בפגישה עם ראשי כל הדתות כי המדינה תמשיך ותשכלל האמצעים לשמירה על המקומות הקדושים. מדיניותה של ממשלת ישראל לגבי המקומות הקדושים מושתת על שלושת העקרונות הבאים: (א) תובטח למקומות הקדושים של כל הדתות שמירה מעולה מכל חילול ומכל פגיעה ברגשותיהם של בני הדתות שהמקומות האלה מקודשים עליהם. (ב) תובטח לכל בני הדתות בכל מקום שהם גישה חופשית למקומות המקודשים להם. לה'

היו"ר ק. לוז: נשמע עתה דברי פתיחה לחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז—1967. רשות הדיבור לשר הדתות.

שר הדתות ז. ורפהטיג:

ברשות היושב-ראש, מורי ורבותי. ארץ-ישראל היא ארץ הקודש וארץ בה נמצאים מקומות קדושים לכל הדתות המונותאיסטיות בעולם. בארץ אבותינו המקומות הקדושים לדת ישראל. לישראל, כל הארץ קדושה היא, אכן יש דרגות בקדושה וישנם מקומות קדושים ביותר. עשר קדושות, אומרת המשנה, ירדו על ארץ-ישראל. שמונה מהן קיבלה ירושלים, ובמרכזה הכותל המערבי שלדברי חכמינו ז"ל, זה הכותל לא זזה ממנו השכינה מעולם. ככתוב „הנה זה עומד אחר כחלוננו.“

בארץ-ישראל גם מקומות קדושים לנצרות, לכל הכנסיות הנוצריות, בארץ-ישראל גם מקומות קדושים לאיסלאם. וכה אמר הנביא מיכה: „כי כל העמים ילכו איש בשם אלו־היה, ואנחנו נלך בשם אדוני אלהינו לעולם ועד.“

כבוד ושמירה על המקומות הקדושים הם נחלת כל עם תרבותי. כבוד ושמירה על המקומות הקדושים הם במסורת הטובה והמפוארת של עם ישראל ומדינת ישראל. את הפסוק: „ואל יבוא בכל עת אל הקודש“ מפרש הרב א. י.

חברת ל"ג, ישיבה קס"ח

— חוק השמירה על המקומות הקדושים (ורהפטגי); חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11); חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6); חוק השמירה על המקומות הקדושים (דיון) (לוח, פרוש, שוסטק) —

החוק המונחת לפניכם, ואני מבקש להעבירה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ויקיימו בנו דברי הנביא ישעיהו: „והביאותים אל הר קדשי ושימחתים בבית תפילתי, עולותיהם וזבחתיהם לרצון על מזבחי, כי ביתי בית־תפילה ייקרא לכל העמים.“

דיון

לציון. ייחודה של ירושלים הוא בקדושתה. חלילה לנו מל־חלל את טוהר קדושתה ותפארתה.

כאן גם המקום לבקש להיוהר בקדושת המקומות הקדושים. כאן המקום לפנות, ואני פונה בשאלה: מדוע ולמה לא ניתנת הזכות לאותם המוסדות הגדולים, מוסדות התורה והחסד, שהיו להם בנינים בירושלים העתיקה? מדוע לא להתזיר להם את בניניהם ומקומם, כמו שכבר הוחזר הר הצופים ל„הדסה“ ולאוינוברסיטה?

בשעה זו חובתנו להעלות זכרונם של אחינו הקדושים שנפלו חלל במלחמת שחרור ירושלים וערי ישראל. משפחות שכולות — אין בפנינו דברי נוחם. המקום ינחם אתכם בני חמת ציון וירושלים, ולא תוסיפו ולא נוספו לדאבה עוד. עוז גבורתם נזכור לנצח, ונשמחם תהא צרורה בצרור החיים. אנו תפילה ותקווה שלפנינו ימים גדולים, ימי תמורה, ימי הכרה של „מלאה הארץ דעה את ה'“ אנו בטוח שכולנו ראינו בברכה רבה את ההתעוררות של אותם ניצוצות הקדושה בכל לב יהודי להכרה שזוהו מעשה ה', ברוך המקום, ברוך הוא, שהוא זוכר את ירושלים בכל שעה, כמאמרו של התנא דבי אליהו. מיום שחרבה ירושלים — אין שמחה לפני הקדוש ברוך הוא, עד שיבנה את ירושלים ויתזיר את ישראל לתוכה. כדברי המדרש: ואין הקדוש ברוך הוא עתיד לנחם את ירושלים אלא בשלום. אנו תפילה ואנו תקווה וזוהי שאיפת כולנו: הפרוש סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל, ועל ירושלים, אמן.

היו"ר ק. לוז :

רשות הדיבור לחבר־הכנסת שוסטק, ואחריו לחבר־הכנסת וילנר.

אליעזר שוסטק (המרכז החופשי):

אדוני היושב־ראש, בדחילו ורחימו אני נוטל את רשות הדיבור בדיון זה. יש לנו במדינתנו פקודת שטח השיפוט והסמכויות משנת תש"ח (1948). נאמר שם בשני הסעיפים הראשונים: (1) כל חוק החל על מדינת ישראל כולה, יראה כחל על כל השטח הכולל גם את שטח מדינת ישראל וגם כל חלק מארץ־ישראל, ששר הבטחון הגדיר אותו במנשר כמחוקק עליידי צבא הגנה לישראל; (2) כל איש או חבר אנשים המוסמכים בתוקף חוק, כאמור, לכהן או לפעול במדינת ישראל כולה, ייראו כמוסמכים לכהן או לפעול בכל השטח, הכולל גם את שטח מדינת ישראל וכל חלק מארץ ישראל, ששר הבטחון הגדיר אותו במנשר כמחוקק עליידי צבא הגנה לישראל.

מכוח פקודה זו, יש בסמכותה של מדינת ישראל לפעול בשטחים אלה, אם שר הבטחון יוציא את המנשר הדרוש. לשם מה איפוא נחוץ החוק הזה בנוסח המוצע?

מה אומר החוק הזה? הוא אומר כי „רשאי השר, לפי שיקול דעתו וללא עריכת חקירה לפי סעיף 8, להרחיב באכרזה את תחומה של עירייה פלונית עליידי הכללת שטח שנקבע בצו...“

הארץ ומלואה ואין גבולות צריכים לעמוד כהפרעה לקיום מצוות דת בתום־לב. ג) ניהול פנימי של המקומות הקדושים שים עליידי הרשות האחראית של אותה דת, לה קדוש המקום.

כדי לתת תוקף חוקי ביתר שאת וביתר עוז למדיניות האמורה לגבי המקומות הקדושים מציעה הממשלה הצעת

היו"ר ק. לוז :

אנו ניגשים לדיון משולב על שלושת החוקים שהובאו מטעם הממשלה לקריאה ראשונה.

רשות הדיבור לחבר־הכנסת פרוש, ואחריו לחבר־הכנסת שוסטק.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. לפני תשעה דורות הגיעו לירושלים עיר הקודש אבות משפחתי, שהיו מעשר המשפחות הראשונות שהגיעו להסתופף בעיר הקודש אחרי החורבן. ובהעלותי על זכרוני, כשאני מעלעל בדפי הזכרונות של אבות משפחתי בכל הדורות, בדורות אלה שהיינו תחת שלטון זרים — השלטון התורכי ואחריו השלטון המנדטורי — שנות תלאות, צרות ורעות — אני רואה בחוקים אלה משמעות גדולה.

לבות אלפי רבבות אחינו בני ישראל, בכל מקום שהם, רועדים ורוטטים כאשר מגיע לאוזנם בשעה זו דבר הבאת החוקים האלה שמשמעותם משמעות היסטורית. חרדה ורעדה, הפורטות על כל נימי הנשמה היהודית, תאחו אותנו כשאנו משווים לעינינו הניסים והנפלאות, חסי ה' בחן חסדו לצבאות ישראל, שהגענו לנצחון הזה במלחמה ללא תקדים שעברה עלינו. בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים. אולי חלמנו כי נצא מן המערכה חיים. אולם מי מאתנו העלה על דעתו רק לפני חודש ימים כי נגיע לריבונות ישראל על מרחבי כל שפתי הארץ הקודש בגבולותיה המורחבים; ריבונות ישראלית על המקומות הקדושים, קברי אבותינו ואמותינו; ריבונות ישראלית על ירושלים עיר הקודש; ריבונות ישראלית על שריד בית־מקדשו, הכותל המערבי, שלא זזה שכינה ממנו מעולם? כשם שזכינו ליום הזה, אנו מייחלים ומתפללים ליום הגדול, ליום ביאת משיח צדקנו. ועד ליום הגדול — ניהור ונשמור על קדושת הר הבית, לא לעורר חלילה קיטרוג בימי חסד ורחמים אלה.

במסכת פסחים נאמר: בין שלישי לרביעי — בין הכוס השלישית לכוס הרביעית של ליל תג החירות — לא ישתה. ועל זה מצאנו בגמרא ירושלמי: למה לא ישתה? כדי שלא ישתכר ולא יוכל עוד לומר הלל. משמעות הירושלמי היא שבהגיענו לריבונות, אל נהא שיכורי נצחון; אל נשתה, אל נחשוב כי השגנו את השיא. לא הנענו עוד לשלמות הגאולה; לא נוכל לומר הלל, כי עלינו להגיע לדרגה הנכספת של הג' אולה השלמה, של „ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלוהים“.

משאלתנו ובקשתנו מכם, אחים חברי הכנסת: אל נהא שיכורי נצחון. נשמור על ייחודנו; נשמור על ייחודה של ירושלים. ירושלים היא שבשילגו לא עיר ככל הערים, בירה ככל הבירות. כי מציון תצא תורה, ודבר ה' מירושלים. עתידה ירושלים להיעשות פנס לאומות העולם, והם מהלכים לאורה. כך אומר הפסיקתא. נאזין ונקשיב לקול השכינה הקורא אלינו; ותחזינה עינינו בשובר לציון; בשוב ה', בשוב השכינה

— חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11); חוק לתיקון סקודת העיריות (מס' 6); חוק השמירה על המקומות הקדושים (דיון) (שוסטק, לוז, וילנר, בגין) —

היא פועלת בניגוד לרצונו של כל העם, איננה מייצגת בעיני זה את העם בציון, איננה מייצגת את כל אזרחי המדינה אשר שפכו את דמם ואשר עמדו לשפוך את דמם ועמדו להיות מושמדים; איננה מייצגת בעיני זה את האומה; כל תחלום ובל תחשוב להפעיל את הסמכויות הללו רק לפי בחירה ולהשאיר לעצמה את האפשרות גם לוותר, כי אם מתכוונים שלא לוותר, הרי כפי שאמרתי, אנו יכולים לפעול לפי פקודת שטח השיפוט והסמכויות משנת תש"ח, ואין צורך בחוק זה.

לא ראיתי עד היום את המגשר של שר הבטחון, שצריך היה להתפרסם מכבר לפי הסמכויות הנתונות בידי. עשינו זאת ב-1948, עשינו זאת ב-1956, ולא עשינו זאת עכשיו, כאשר אנו זקוקים לכך.

לכן, רבותי חברי הכנסת ואדוני היושב-ראש, יש להתריע ולהזהיר שלא יפרשו את החוק הזה באופן שאפשר להוציא חלקים משטח שיפוט של מדינת ישראל. רק אם נקבל הודעה מוסמכת כי כוונתה של ממשלת ישראל להפעיל את סמכויותיה על כל השטחים המוחזקים כיום על-ידי צבא ההגנה לישראל, נוכל לראות בחוק המוצע חוק עם כוונה רצויה עכשיו לאומה, ונצביע בעדו.

הנ"ר ק. ר. לוז:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת וילנר, ואחריו — לחברי הכנסת מייקונים.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

חברי הכנסת, הגשת שלוש הצעות החוקים הללו זהו צעד נוסף להחמרת תוצאות המלחמה אשר פתחה בה הממשלה, צעד נוסף להעמקת השלטון בשטחים הכבושים, צעד נוסף אשר תוצאותיו הן שליליות ומזיקות ביותר למדינת ישראל ולעמיתה.

אני מסכים בהחלט לדבריו של חברי-הכנסת שוסטק אשר אמר: "פועלים כגנבים בלילה, כאילו צריך להעביר את החוקים האלה בחפז, מתוך חשש מדעת הקהל העולמית".

השר מ. בגין:
עד כאן?

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

מסקנות, כמובן, הן הפוכות. אינני חושב שחברי-הכנסת שוסטק חושב ברצינות כי מה שהוא אמר כאן, הוא מציאותי, הוא הגיוני, הוא אחראי מבחינה לאומית. ייתכן, שבנאומים האלה דואג הוא יותר לבחירות הבאות לכנסת מאשר לדי-ברים של ממש.

אנחנו, הסיעה הקומוניסטית, הננו נגד החוקים הללו, מפני שאסור לכנסת לחוקק על חוק שהוא לגבי השטחים הכבושים, אם רוצים בשלום, אם רוצים ביום מן הימים למצוא שפה משותפת עם העמים הערבים בתוכם אנחנו חיים, חייבים לסגת מהשטחים הכבושים אל קווי שביתת-הגסק, רק החזרת שטחי הכיבוש תפתח את הפתח להסדרי שלום ולמשאיומתן בעתיד.

שמענו מעל במת עצרת האומות המאוחדות, מפי ראש ממשלת ברית-המועצות קוסיגין, שלברית-המועצות אין דבר נגד קיומה של מדינת ישראל, ושבברית-המועצות, גם היום, מעלה על נס את המתיחה בהחלטת האומות המאוחדות מ-1947 ובהקמת מדינת ישראל. על כך דיברו רובם המכריע של נציגי האומות המאוחדות בעצרת — מהמזרח, מהמערב,

בחוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז—1967, נאמר: "המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה יחולו בכל שטח של ארץ-ישראל שהממשלה קבעה בצו".

אני מצטער מאד להגיד, כי הרגשתי היא שהחוק הזה בא רק למען לא לכלול את כל העיריות ואת כל השטחים המוחזקים כיום על-ידי צבא ההגנה לישראל בשטח שיפוט של מדינת ישראל, בעוד שעליידי מגשר של שר הבטחון ביכולתו להפעיל בשטחים אלה את כל הסמכויות. החוק הזה בא, לדעתי, לתת לממשלת ישראל אפשרות שלא להפעיל את שיפוט על עיריות שונות ועל שטחים שונים; כי אם מתכוונים להפעיל את שיפוט של מדינת ישראל על כל השטחים, אין צורך בחוק הזה. והנה הרגשתי. עצם הגשת החוק הזה באה לכאורה מתוך איזו הרגשת אשמה, מתוך הרגשת פחד. פועלים כגנבים בלילה, כאילו צריך להעביר את החוק הזה במהירות, בחפז, מדוע אנו צריכים להצטרף ולחשוש? תארו לעצמכם מה היה קורה אילו, חס ושלום, צמית הדם שרצו להשמידו, היו מצליחים. אנו פועלים לפי זכויות של שתרור חלקי ארץ-ישראל על-ידי צבא ההגנה לישראל, ולא רק בכוח, כי אם בזכות. ויש לנו בחוק כל מה שדרוש כדי להפעיל את הסמכויות הללו. האם אין בהגשת חוקים אלה כוונה ברורה שלא להפעיל את כל הסמכויות על כל השטחים?

אינני יודע לשם מה הובא החוק הזה ומדוע הובא בצורה זו. אני יודע שהקואליציה כולה החליטה שלא להשתתף בדיון הזה. אילו באמת היו כולם שותקים, ולא רק בכנסת, אלא גם מחוצה לה, אולי לא היה צורך לדבר, אולם אחרים מדברים ועוד איך מדברים. רק היום אמר ראש ממשלת ישראל, כי אינו מוציא מכלל אפשרות תיווך מצד ארצות-הברית ומדינות אחרות. הרי במשך כל הזמן אנו שומעים שגהיה מוכנים לדיונים רק במסגרת משאיומתן ישיו ללא תיוכים, והנה מוסר ראש הממשלה ל"יונייטד פריס" הודעה כזאת בשביל כל העולם. אחרים מדברים על אוטונומיה ערבית באזור הגדה המערבית, אחרים מדברים על פדרציות, כולם מוסרים הצהרות, רק בכנסת דורשים מאתנו שלא לדבר. עוד לא שמעתי מפי שום שר בממשלה שיאמר הריפך — כלומר, שלא נוותר על שום שטח. ואין לזה כל קשר עם אותן נוסחאות המתנות זאת בחווי שלום. גם אם יהיו חווי שלום, איננו צריכים לוותר על שום שטח.

ראש הממשלה אומר שהוא מוכן לנהל משאיומתן גם עם נאצרי. אינני מבין איך יכול ראש ממשלת ישראל להגיד בימים אלה דברים כאלה, שהוא מוכן לנהל משאיומתן גם עם נאצרי. האם אנו צריכים לעודד את נאצרי, האם גם אנו צריכים להציל את עורו ואת הפרסטיזיה שלו בעולם? האם בעלות-הברית היו מדרות על משאיומתן עם היטלר לאחר תבוסתו הצבאית? בקיצור, כולם מדברים, ועוד איך מדברים, מה שצריך ומה שלא צריך, אך מחברי הכנסת דורשים לשתוק.

מתובתה של הכנסת להגיד, כי אנו מתכוונים ברצינות להטיל את סמכויות חוקי מדינת ישראל על כל שטחי ארץ-ישראל המשותרת. לשם מה ההתחמרות הזאת להביא חוקים, לפיהם יוטל הצו כפי שיחליט השר? כלומר, על ירושלים יחליטו ועל עיריה אחרת לא יחליטו. זהו פירושו של החוק המוצע.

קשה, כמובן, להציע להחזיר את הצעת החוק לממשלה, אולם חובה לאומית היא להתניע בימים אלה ולומר, כי אנו רוצים שממשלת ישראל תדע, שאם היא חושבת שלא להפעיל את חוקי מדינת ישראל על כל השטחים המשותרים,

חוברת ל"ג, ישיבה קס"ח

— חוק לתיקון סקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11); חוק לתיקון סקודת העיריות (מס' 6); חוק השמירה על המקומות הקדושים (דיון) (וילנר, בגין, לוי, פרוש, כץ, לוי, מיקוניס, לורנץ) —

מישהו יקבל זאת ברצינות? אחד מציע „אוטונומיה“, אחד מציע „מדינה פלשתינאית“ — כולם מציעים הצעות תחת כיבוש צבאי שלנו. האם זה רציני? האם עם המכבד את עצמו יסכים לפתור שאלות כאלה בתנאים של כיבוש צבאי? האם קרה דבר כזה בהיסטוריה? האם יהיה הפעם?

אתם מסתכנים. הסתכנתם בשנת 1956 והיום אתם רוצים להסתכך יותר. אני דואג לעם בארץ הזאת.

יצחק מאיר לוי (אגודת ישראל):
אל תואג כל-כך.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
במדיניות שלכם אתם עלולים להביא על העם הזה אסון. אנחנו רוצים להציל את עם ישראל ומדינת ישראל מן המדיניות הזאת.

מנחם פרוש (אגודת ישראל):
בושה וחרפה!

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אתה בכלל צריך לעסוק בגיתוחי גזיות.

יעקב כץ (פועלי ישראל):
ממש נטוויקרתא של הקומוניזם.

הדו"ר ק. לוז:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת מיקוניס.

שמואל מיקוניס (מק"י):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. העיר ירושלים, בירתו הקדומה של עם ישראל, העיר הקדושה לשלוש הדתות, בותרה וחולקה לשניים לפני תשע-עשרה שנים בעקבות מלחמת תש"ח—1948, היא מלחמת ההתגוננות והעצמאות של הישוב היהודי דאז. ביתורה של ירושלים, של עיר היסטורית זו, גרם צער רב הן לעמנו והן לעם הערבי, ואפשר לומר: לעמים רבים בתבל כולה.

מלבד מה שממשלת ירדן מנעה במשך אותן תשע-עשרה שנה מתושבי ישראל היהודים את הגישה אל הכותל המערבי ואל האתרים ההיסטוריים האחרים, שימשו חומות העיר העתיקה לא פעם כעמדות התגרות וצליפה על ירושלים העב-רית מצד הלגיון הערבי.

בבוקרו של החמישה ביוני, כידוע, החלה ההפגזה הכ-בדה מעמדות העיר העתיקה לעבר ירושלים העברית, למרות הכרזתו של ראש הממשלה כי אין ישראל מתכוונת לפגוע בירדן אם זו לא תיכנס למלחמה נגד ישראל.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):
שמעת, חבר-הכנסת וילנר?

שמואל מיקוניס (מק"י):
חכה רגע, חכה; אל תמהר.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):
אני אומר לחבר-הכנסת וילנר ללמוד מזה.

שמואל מיקוניס (מק"י):
חכה רגע.

כיבושה של העיר העתיקה וסביבותיה עלידי כוחות צה"ל היווה חלק בלתי-נפרד ממלחמת ההתגוננות והקיום

ומהמדינות הנייטראליסטיות. במצב דברים זה אין בעיה של סכנה לקיומה של מדינת ישראל. אבל המלחמה אשר פתחו בה שליטי ישראל מתוך הסתמכות על הבטחות ועזרה אמריקנית ועזרת הצי השישי, פתחו אותה כ„בליץ-קריג“ ועכשיו רוצים לחזק זאת עלידי „בליץ-חקיקה“ — היא המסכנת את ישראל. מדיניות זו היא קצרת-ראות. היא תלו-שה מן המציאות הבין-לאומית והאזורית. היא רק גורמת לכך, שמדינת ישראל תהיה מבודדת, כפי שהיא מבודדת עכשיו בעצרת האומות המאוחדות.

בשנת 1956 הכריז ראש הממשלה דאז, מר דוד בן-גוריון, על הקמת מלכות ישראל השלישית, והגדיר את שטחה הטריטוריאלי. מלכות ישראל השלישית החזיקה מעמד — כפי שגם אז בכנסת חזינו זאת מראש — רק חודשים מספר. עכשיו, עלידי חוקים אלה מכריזים, למעשה, על הקמת מלכות ישראל הרביעית. אנחנו אומרים לכם: אם הצדק ואם ההגיון איננו משפיע עליכם, לפחות ישפיע נא הריאליזם. אתם תלושים מן המציאות. אתם פועלים נגד ישראל. אתם מביאים נזק לעם שלנו במדינת ישראל. אתם זורעים איבה.

(קריאה : בוגד!)

אתם דוחים לשנים רבות את השלום. בחוקים אלה אתם פוגעים בבטחון מדינת ישראל.

(קריאה : אתה תלוש מן המציאות.)

אתם עוד שיכורי מלחמה ואינכם רואים מה שנעשה בעולם, ומהו האינטרס הלאומי האמיתי של מדינת ישראל. אנחנו יודעים שברגע זה, כמו בשנת 1956, מדיניות קצרת-ראות היא המדיניות המקובלת בכנסת; אנחנו יודעים, שישנם מדינאים אשר כל מחשבתם מוגבלת כל-כך ושהם כל-כך לא מסוגלים לנתח את המצב בעולם של זמננו וכל-כך מסתמכים על משענות קנה רצוף...

השר מ. בגין :

חבר-הכנסת וילנר, מצרים היא משענת קנה רצוף.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

מדינאים אלה עלולים לסכן את העם כשכפיהם מלל רם של דברים „פטריוטיים“.

אני רוצה להגיד לכם ואני אומר דברים אלה בכאב, כי אני רוצה שילי יחיו במדינה זו ושמדינת ישראל תחיה כמדינה מיכרת במורת התיכון; מה שאתם עושים חותר תחת קיומה של מדינת ישראל. אינכם יודעים מה שאתם עושים בחוקים אלה. אתם עומדים מול דעת-הקהל העו-למית ונגדה, מול האינטרסים ונגד האינטרסים של העם השני בארץ הזאת, העם הערבי הפלשתינאי, אתם רוצים לרמוס אותו לנצחו; זה לא ילך; אינכם יודעים מה שאתם עושים בחוקים אלה. אנחנו מציעים להחזיר את החוקים האלה לממשלה. איננו נכנסים לפרטי הניסוח. אנחנו מתנגדים עקרונית לחוקים אלה, כי אנחנו מתנגדים לעצם החקיקה לגבי השטחים הכבושים. יש להחזיר את החוקים לממשלה ואת צה"ל אל קווי שביתת-הנשק, באווירה הבין-לאומית הקיימת עכשיו, אנחנו בטוחים, שאם ננהל מדיניות נבונה תוך כיבוד הזכויות של כל העמים — של עם ישראל ושל העם הערבי הפלשתינאי — כי אז יש לנו היתאפשרות, לאחר החזרת הצבאות, להתקדם אל הסדרי שלום.

הוצעו תכניות של „דמוקרטיה“ — כפי ששמענו מה מהשרים שדיברו לפני הדיון — „בחירות חופשיות“ תחת כיבוש צבאי. האם אתם יודעים מה אתם סחיים? האם

— חוק לחיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11); חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6); חוק השמירה על המקומות הקדושים (דיון) (מיקוניס) —

בציפורי הנפש של עמנו, ברצונו להוטה להימנע משפיות דמים נוספת ולהבטיח את שלומם ובטחונם.

העם טובע מנציגיו הנבחרים לראות את מציאותנו בעיניים פקוחות. העם רוצה כי מצדנו אנו ייעשה הכל כדי לשנות את המצב ביחסים הישראליים-ערביים מיחסי איבה ומלחמה ליחסי שלום וידידות. חוקא מפני שניצחנו במ ערכה הצבאית, אסור לנו בתכלית האיסור להיקלע לסחר חורת-ראש מסוכנת, ויש לשקול במצב הנתון את צעדינו תוך אחריות עליונה להוה ולעתידי גם יחד. אסור שנעשה צעדים, אשר במקום לעקור את אי-האמון הקיים בין עמנו לבין העם הערבי נבכיר אותו; אשר במקום להסיר מכשולים מן הדרך אל שכנות טובה, נערים מכשולים נוספים; אשר במקום למנוע אפשרות של התערבות זרה מבחוץ בענינים התלויים ועומדים כעת בין ישראל לערב, ניצור בשבילה במו ידנו את התנאים המוקדמים.

מכל מבחינת האלה, מבחינת צורכי השלום הצודק והיציב, מבחינת הצלחת המערכה המדינית, מבחינת צורכי ההוה וסיכויי העתיד, מבחינת מעמדה של ישראל כיום בזירה הבין-לאומית, מבחינת האינטרס של הכשלת מזימות נקם ומלחמה חוזרת, מבחינת האינטרס בהפגת המתיתות והאיבה היהודית-ערבית — יש לדחות את שני החוקים האלה החופפים את סיפוח העיר העתיקה של ירושלים.

הממשלה מבססת ודאי את הצעתה זו גם על התפיסה האמוציונלית הכללית של המוני העם. אך ככל שתהיה מן בנת אמוציה זו, אין היא יכולה לשמש עילה לעיוות מדיני חמור זה. זוהי הפרה חמורה של מסרת המערכה הצבאית שנכפתה עלינו על-ידי הארצות הערביות השונות. זהו תקדים מסוכן העלול לבזבז את ההישג הצבאי המזהיר של צה"ל, של העם כולו; את היוקרה המוסרית-פוליטית של ישראל; העלול לפרוץ את חומת הידידות סביב ישראל ולהקים סביבנו חומת איבה.

ההצעה הזאת תהווה מכשול רציני בדרך פתרון הסכסוך הישראלי-ערבי, בדרך המאבק לשלום קבע צורך כדי למנוע מלחמה נוספת. ההצעה הזאת משמעותה הכוללת היא להפוך את הכיבושים הטריטוריאליים לקו אינטרטיגי נוח יותר למערכה צבאית נוספת, בעוד שהאינטרס העליון של ישראל הוא להפכם לקו אסטרטיגי נוח יותר למערכה על השלום. זהו היגיון המכריע בין הצעה זאת לבין המגמות והתכניות של נאמני בית ישראל לשלום ישראלי-ערבי.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית העלתה בשבוע שעבר בכנסת קווי יסוד לשלום ישראלי-ערבי המבוססים על הזכויות החוקיות ועל האינטרסים ההיוניים ביותר של עם ישראל והעם הערבי. לא נרתענו מן הסתירה שנוצרה בין עמדתנו לבין עמדת כוחות קומוניסטיים אחרים לגבי המערכה הצבאית שהחלה ב-5 ביוני, לגבי אופי הסכסוך הישראלי-ערבי ולגבי כלל הבעיה הישראלית-ערבית. אנו סמוכים ובטוחים כי עמדתנו היא הצודקת, כי זוהי עמדה המגינה על שלום ישראל, על שלום ערב ושלום העולם כאחד; כי זוהי עמדה פטריוטית עקבית ועמדה אינטרנציונליסטית עקבית; כי היא מבטחת בנאמנות את עקרונות הסוציאליזם המדעי, כי כל מפלגה קומוניסטית הראויה לשמה, ובכל ארץ שהיא, לו היה נוגע לה הדבר במישורין, יהיה נוקטת בדיוק אותה העמדה גוססה. עמדה זו היא המדריכה את מפלגת הקומוניסטית להת- נגד לשתי הצעות החוק שהובאו לפני הכנסת.

יש להיגוד מדרך העצבנות, הרתיחה והרגשנות. יש להיגוד משיקולים חולפים הנוגדים את האינטרסים העליונים

של עם ישראל, שהחלה ב-5 ביוני 1967. אך באותה מידה גוססה בעיית ירושלים העתיקה מהוה חלק של כלל הבעיה שניצבה לפני עם ישראל לאחר הנצחון הצבאי על מצרים, ירדן וסוריה, היא בעיית הנצחון בחזית המדינית, בחזית השלום. בפי ראש הממשלה לפני פרוץ הקרבות, בפי שר החוץ אבא אבן בעצרת האו"ם הנוכחית, הובעה בניסוחים שונים מסרת העם במערכה הצבאית שנכפתה עלינו: המטרה של הבטחת הבטחון והשלום. עם ישראל, העם היהודי בעולם, דעת-הקהל המתקדמת והאוהדת לישראל בתבל כולה, כל ידידי ישראל מצפים במערכה הישראלית על השלום לתנהל באותה תנופה, ליכוד, אחריות ותבונה כפי שהתנהלה המערכה הצבאית; שהמערכה על השלום תעורר את אותה האהדה וההסכמה כפי שעוררה המערכה הצבאית; שהמערכה על השלום תתרום למניעת התמודדות צבאית נוספת עם הארצות הערביות, להפגת המתיתות באזור ובדעת-הקהל העולמית, למניעת התערבות זרה.

שתי הצעות החוק, פרט לחוק השמירה על המקומות הקדושים, שהובאו בדחיפות מזורה לכנסת מקנות למעשה לממשלה את זכות הסיפוח. הן מקנות לממשלה את זכות הסיפוח לא רק לגבי העיר העתיקה של ירושלים, שזוהי למעשה מטרותן העיקרית, אלא גם לגבי ערים אחרות. זוהי הסמכה חוקית של הממשלה, מבלי לשאול ובמלי להתחשב בצד השני, לבצע צעד חריצדי, שבו טמונת לא מעט סכנות. לולא מטרה זו, היתה וישנה כל האפשרות וישנו כל הצורך להרחיב את השירותים המוניציפליים גם על ירושלים העתיקה.

שתי הצעות החוק — חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ו—1967, וחוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז—1967 — שהובאו לפני הכנסת, עומדות בסתירה משוועת למסרת השלום של עם ישראל, והן עלולות רק לתת סגד למערכה של השוביניזם הערבית ובעלי-בריתה בעולם כולו נגד ישראל. הן עלולות לעורר גם כוחות נוספים נדגנו, כוחות אשר הראו או ניטראליות או אף אהדה כלפי המערכה הצבאית להבטחת עצם כיוונה וזכו- יותיה הריבוניות של מדינת ישראל; הן עלולות לשמש התי- חלה לבידוד ישראל ולמצור מוסרי-פוליטי עליה.

נקודת-המוצא של עם ישראל כולו, כאשר הוא ניצב לפני המערכה הצבאית, היתה לא כיבושים וסיפוחים טרי-טוריאליים, אלא הבטחת השלום, הבטחת קיומנו ועתידינו הלאומי. הרוב המכריע של העם, של הציבוריות הישראלית, רואה בהחזקת השטחים הכבושים דבר זמני בתהליך המאבק על שלום קבע לטובת שני הצדדים. שר החוץ אבא אבן הכריז בעצרת האו"ם כי מסרת ישראל היא בטחון ושלום תוך משא-ומתן בין שוים — ללא מנצחים ומנוצחים. יתר על כן — וזאת אני אומר באוניו חברה-כנסת שוסטק — גם שר הבטחון משה דיין הכריז ביום הראשון של הקרבות, ואני מצטט: „לנו אין מסרות כיבוש; יעדנו האחד הוא לשים לאל את נסיון הצבאות הערביים לכבוש את ארצנו...“ זאת אמר משה דיין ב-5 ביוני.

עמנו, הרוצה בשלום, מוסר לעצמו דיווח-שבון, כי אפשר להשיגו על יסוד מוסכם, על יסוד עשיית צדק לפני הצדדים, על יסוד הבטחת הזכויות הצודקות של עם ישראל ושל העם הערבי, ללא תכתיב מזה וללא כניעה מזה. כל נסיון לזנוח את המטרה הקדושה של השלום, כל נסיון לנהל את המערכה המדינית שלנו מעמדות של כוח, כל נסיון ליצור עובדות ומגמרות המכשילות הסכם שלום — פוגע

חוברת ל"ג, ישיבה קס"ח

— חוק לתיקון סקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11); חוק לתיקון סקודת העיריות (מס' 6); חוק השמירה על המקומות הקדושים (דיון) (מיקוניס, לון, אבנרי, י. ש. שפירא, בדר) —

ביותר מן הצורה בה נעשה הדבר. קשה לומר שהדבר נעשה מאחורי גבה של הכנסת, שהרי זה הובא לכנסת. אבל ללא דיון אמיתי בכנסת, ללא התמודדות בכנסת, במנותק מן הבעיות האמיתיות הגורליות, תוך קביעת עובדות לגבי שטח מסויים, השטח של ירושלים, כשעצם קביעת עובדות לגבי יש לה משמעות לגבי שאר השטחים. אם אנחנו אומרים משהו לגבי ירושלים, אנחנו אומרים שאותו משהו, אותה גישה, אינה חלה על שטחים אחרים. מדברים פה על ארץ ישראל. לא ברור לי מה זאת ארץ ישראל מבחינת החוק. ברור לי מה זאת ארץ ישראל מבחינת התודעה הלאומית וההיסטורית. אבל אם מדובר על ארץ ישראל — מה לגבי חצי האי סיני והרמה הדרומית? כל הדברים האלה, אדוני היושב־ראש, מחייבים דיון. הגיע הזמן לדיון זה. דחיית הדיון אינה במקומה. הסיבות הניתנות לדחיה זו אינן משכנעות. יכולה להיות סיבה לאי־קבלת החלטה רשמית בממשלה. את זאת אני עוד יכול להבין איכשהו. אך אין שום סיבה למניעת דיון ציבורי בכנסת.

אני אצביע בעד החוקים, ברוח הדברים שאמרת.

הצ"ר ק. לון:

רשות הדיבור לשר המשפטים, לדברי תשובה.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה. אני מסכים בכל לבבי לדברי חבר הכנסת מיקוניס שבתור עשרת תפארת למלחמה צריכים לבוא חווי שלום בלי תכתיבים. ואני מעריך מאד את עמדתו לרגל התנגדותו של חלק גדול — ועוד יותר, אולי חלק חזק — של התנועה הקומוניסטית, המתייחס בשלילה לרעיון שוב, אלמנטרי ואנושי זה. צר מאד שאנחנו רואים במשך שנים העובדה שמדינת ישראל היא מדינת היהודים, משפיעה לא כמעט על יחסה המיוחדת של ברית־המועצות כלפי מדינת ישראל.

לא אחדש מאומה אם אספר שאחרי מלחמת סיני, בה היו גנדי הקן שנקטה ברית־המועצות, שלוש מדינות, בשלבים שונים — שתיים אלירות ואחת קטנה — כל חמתה של ברית־המועצות נשפכה כמובן על כל המדינה הקטנה הזאת.

יש מדינות במערב אשר שנים אין לברית־המועצות יחסים דיפלומטיים אתן, ואילו אתנו היו לברית־המועצות יחסים דיפלומטיים, אבל יחסי מסחר תקינים מנהלת ברית־המועצות עם המדינות ההן ולא אתנו. זה כאחת־עשרה שנה אין יחסי מסחר בין ברית־המועצות ובין ישראל, שלא באשמתה של ישראל, וקשה מאד להשתחרר מן ההנחה שעובדת היות מדינתנו מדינת היהודים הוא גורם קובע.

היה מעניין ומרתק ממש לשמוע את הדואט של חבר הכנסת שוסטק וחברי־הכנסת וילנר על כך שהממשלה פועלת עלת כנבנים בלילה, שהממשלה איננה מייצגת את העם. דרושה מידה גדולה מאד של אומץ־לב לומר ל־120 חברי כנסת, שהקונסן הקטן מערער על סמכותה של הממשלה, כל ממשלה, מפני שהממשלה איננה יכולה להתקיים במדינתנו כשאינו רוב העם תומך בה; על אחת כמה וכמה — ממשלה הנתמכת על־ידי תשעים אחוז מחברי הכנסת.

יוחנן בדר (גחיל):

קצת יותר מזה.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

גם תשעים אחוז אינם ענין של מה בכך, וזאת במדינה שבה לבחירות לא הולכת מפלגה אחת, במדינה שבה לא מצביעים תשעים ותשעה אחוזים מהבוחרים.

של ישראל, ולהפעיל את כל כוחות האומה למען הבטחת השלום — לנו ולבנינו אחרינו.

הצ"ר ק. לון:

רשות הדיבור לחברי־הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

כבוד היושב־ראש, כנסת נכבדה. העם רוצה באיחוד ירושלים. אני תומך באיחוד ירושלים. תודתנו נתונה לחיילים, שכבשו את העיר בקרבנות דמים. תודתנו נתונה גם לממשלה, שנתנה את הפקודה ברגע המכריע. למרות הנסיגות לשיכתוב ההיסטוריה הקרובה ביותר, הנעשים כיום בארץ, בצורה מרושעת ובעזרת הצנזורה הצבאית, יש לבטא מעל הבמה הזאת את העובדה, שהממשלה כולה החליטה על המעשה הזה. אולי יש להעלות על נס במיוחד את אותם השרים, אשר בשעות המכריעות דחפו את הממשלה אל המעשה הזה. אני מתכוון — נזמה לי שאנני טועה — לשרים בגין ואלון. יחד עם זאת, כבוד היושב־ראש, יש לי ספק אם זו הדרך הנכונה לבצע את איחוד ירושלים, מבחינה מינהלית. איחוד ירושלים הוא חלק מן ההסדר הכללי לפתרון הבעיות הנובעות מן המלחמה; חלק מן הוויכוח הכללי על עתיד השטחים הכבושים.

אין זה סוד שאני, וחברי, דוגלים באיחוד הארץ, במסגרת של פדרציה בין מדינת ישראל ובין מדינה ערבית שתקום בגדה ובעזה, פדרציה שבירתה הטבעית תהיה ירושלים המאוחדת והשלמה; כל חלק של מדינת ישראל. ואני שואל: מדוע מתרוקנת הכנסת מתוכנה? אני חוזר ושואל מדי יום ביומו: מדוע מרוקנים את הכנסת מתוכנה האמיתית? בשעה שעומדות לפנינו בעיות גורליות כל־כך, בעיות שלגבי הן חלוקות הדעות לא רק בכנסת, כי אם גם בציבור, בשעה שיש צורך בהיכרעות, בהתמודדות של רעיונות — מדוע בשעה זו מרוקנים את הכנסת מתוכנה, על־ידי מניעת ויכוח אמיתי על הנושאים החשובים האלה בכנסת? הרי הצורה בה מובאים החוקים האלה לכנסת — פירושה מניעת ויכוח; פירושה העקת הוויכוח מן הכנסת, שהיא בית־הנבחרים של העם, המנהלת ויכוחים לעיני העם ובאוזני העם, הפורום הטוב של הממשלה, שהספכה עכשיו לכנסת־ווטא.

לא זו היתה הכוונה כאשר הצבענו בעד ממשלת הליכוד הלאומי. איננו מתחייבים על כך, אבל לא כחרנו את ממשלת הליכוד הלאומי כדי להעביר את כל הוויכוחים הגדולים, הנוגעים לעתידנו, לעתיד המדינה, לעתיד הדור כולו, פשוטו כמשמעו — להעביר את הוויכוחים האלה לפורום סגור של הממשלה, אשר בה מתמודדים נציגי מפלגות בצורה שאיננו יודעים אותה; בצורה שאיננו יכולים אפילו לפרסם אותה. כי ברגע זה מוגעת הצנזורה הצבאית, הכפופה לשר הבטחון, כל איכור, בעתונות, של הדעות המתנגשות בממשלה. אני רוצה להעיר את תשומת־לב הממשלה לעובדה זו — אינני בטוח אם הממשלה כולה יודעת זאת, — שכיום אי־אפשר לדווח בעתונות על התנגשות הדעות, אי־אפשר לפרסם מי דוגל במה; וכך ניתן להפסיק בציבור את הרושם הכובד ששרים מסויימים דגלו בעמדה מסויימת כשעמדתם האמיתית היתה הפוכה; שפלוגי התנגד לפעולה הצבאית, בעוד שהוא באמת תמך בה, ולהיפך, שפלוגי עשה מעשים מסויימים, כשהאמת היא שאותו פלוגי התנגד לאותה פעולה, ודחה אותה ל־48 שעות, וגרם אולי בכיה לדרורו.

כבוד היושב־ראש, אני מחייב — כאמור — את תוכן החוקים האלה. אצביע בעדם, מפני שאני מחייב את תוכנם לגבי העיר ירושלים. אבל אני מביע את הטייגות העמוקה

— חוק לתקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11): חוק לתקון פקודת העיריות (מס' 6); חוק השמירה על המקומות הקדושים (דיון) (י. ש. שפירא, שוסטק, ורטמן, בגין, וילנר) —

של קוסיגין את האימרה שמותר למדינת ישראל להתקיים. אין לי ספק בדבר שחבר-הכנסת וילנר יודע בדיוק שהממשלה פתחה במלחמה; וכי מה יש לבדוק, מה יש לראות? וכי יש להביא בחשבון את ההפגזות הכלתי-פוסקות על משקי הגליל? האם יש להתחשב בריכוזים העצומים והמאיימים שהוצבו בדרומה של הארץ? למה צריך לבדוק את הדברים האלה?

(קריאה: וההפגזה על ירושלים וסגירת מצרי טיראן...)

אתה רוצה רשימה מלאה? הרשימה ארוכה עד מאד ומכאיבה מאד. למה צריך לבדוק את הדברים הללו, לא כה אמר קוסיגין... וחבר-הכנסת וילנר, העבד הנרצע של מר קוסיגין — או כל מי שיושב במקום שיושב קוסיגין, וכאשר היה סטאלין, היה זה סטאלין — איננו יודע דבר אחר אלא לתונר על כל מה שהוא אמר נגדנו.

השר מ. בגין:

לרבות עלילת הרופאים.

שר-המשפטים י. ש. שפירא:

גם לעלילת הדם על הרופאים היית שותף.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אם מדברים בסגנון כזה, אני יכול לומר שהממשלה היא עבד-נרצע של ג'ונסון. אני לא דיברתי בסגנון כזה. אם משתמשים בסגנון כזה, אני יכול לומר שאתם עבדים נרצעים של האמריקנים האימפריאליסטים.

שר-המשפטים י. ש. שפירא:

לא ייצא בפרוטוקול של שום מפלגה המשתתפת בממשלה, או נמצאת מחוצה לה, שעבר המלחמה הכריז המנהיג או אחד המנהיגים — ואתה אינך מנהיג של מפלגתך. — ש"אנו עומדים לפני מלחמה עם נאצר ואנו נתמך בנאצר במלחמה זו". אין לנו צורך להיכנס במלחמה עם "הכוח העצום" הזה שנקרא "הרשימה הקומוניסטית החדשה".

לחבר-הכנסת אכנרי אומר, שאין ספק כי אנו נמצאים במלחמה — קודם מלחמה ממש ועכשיו מלחמה מדינית — נגד אויבים שאין להם צורך לקיים דיונים בפרלמנטים שלהם, ואפילו לא בתוך הממשלות שלהם, והעתונות שלהם איננה צריכה לחשוב מה כתוב, כי אומרים לה מה לכתוב ומה לא לכתוב. האם אתה באמת חושב שאנחנו יכולים להרשות לעצמנו את הלוקסוס הזה? אני בטוח שלא רק אתה, אלא גם הרבה חברים בכנסת, ולא רק בכנסת, היו רוצים לברר מספר דברים, שמי שנמצא במאבק מחליט מיצונו הטוב: אנתוני נקיים את הדיון מאחורי דלתים סגורות. הרעיון נמצא כבר בחוק יסוד: הכנסת, שאפשר לקיים דיון נים בישיבות סגורות. אז מה לך כי תלין על כך שישיבות הממשלה, בהן דנים בשאלות החיים והקיום של המדינה, יתקיימו בדלתים סגורות?

אי לזאת אני מבקש להעביר את החוק לתקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז—1967, לוועדת הפנים, ואת שני החוקים האחרים — חוק לתקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז—1967, וחוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז—1967, לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

מה טענה יש לחבר-הכנסת שוסטק, ששר הבטחון לא הציע את המינשר הזה, אלא הממשלה הולכת בדרך זו, הטענה החלטה של הממשלה כולה? מאימתי במדינת ישראל שר הבטחון הוא מוסד בפני עצמו? האין כדבר הזה במדינה דמוקרטית; האין כדבר הזה בכלל במדינה מאורגנת לו היינו הולכים בדרך של פקודת שטח השיפוט והסמכויות, שאתה ציטטת ברוב למדונתך, חבר-הכנסת שוסטק, והדברים היו נקבעים עליידי מינשרים שמוציא שר הבטחון...

אליעזר שוסטק (המרכז החופשי): בשם הממשלה.

שר-המשפטים י. ש. שפירא:

כלום המינשרים שהוצאו עליידי שר הבטחון דאו, הוציאו על דעתו הוא בלבד ולא על דעת ממשלתו כולה?

כך דרכה של ממשלת ליכוד לאומי. אחת המטרות הגדולות של ממשלת ליכוד לאומי בשעת חירום היא שהממשלה תוכל לבוא לכנסת, בהסתמכה על רוב של תשעים אחוז של העם, ולומר לחברי הכנסת: אנו מבקשים מכם אסמכתה שכל ממשלה יכולה לקבל. גם חוקים פיסקאליים העברנו במשך שעה וחצי בשעת חירום. בכל ענין הנוגע למאבק הלאומי והמדיני, אם רואה הממשלה שחסר לה מכשיר חוקי כלשהו, היא באה לכנסת ומעבירה חוק תוך 24 שעות, אם יש צורך בכך. לשם כך קיימת ממשלה של ליכוד לאומי, מה זכות יש לך, חבר-הכנסת שוסטק, להתשיד את הממשלה? האומנם כל רסיס של חברה יוכל להאשים את כלל הציבור?

אליעזר שוסטק (המרכז החופשי): הלוואי ויהיה זה חשד שואא.

שר-המשפטים י. ש. שפירא:

סלה לי מאד, חבר-הכנסת שוסטק, הממשלה פועלת על דעת העם, כי היא נבחרת העם.

אליעזר שוסטק (המרכז החופשי):

הרוב בכנסת איננו פועל על דעת העם בנקודה זו. יש תהום בין החלטת הרוב לבין הרגשת העם.

שר-המשפטים י. ש. שפירא:

אתה ולתמיד עליך לדעת, שאתה לשון שנקטת, שפר' למנט שנבחר באופן דמוקרטי איננו מייצג את העם — זוהי לשון שיש לחתוך אותה.

משה ורטמן (המערך):

אתה נבחר של תנועת החירות ולא של סיעת המרכז החופשי.

אליעזר שוסטק (המרכז החופשי):

אני מייצג את העמדה המקורית של תנועת החירות. זוהי העמדה המקורית של תנועת החירות, תנועת ז'בוטינסקי. אני באמת חופשי, עלי לא חל האלם.

שר-המשפטים י. ש. שפירא:

מובן שהנוסח של חבר-הכנסת וילנר הוא נוסח שלא הפתיע שום אדם. עכשיו נודע לנו שמותר לנו לחיות ומותר לנו להתקיים מפני שחבר-הכנסת וילנר מצא ב"שולחן-ערוך"

חוברת ל"ג, ישיבה קפ"ח

— חוק לתיקון סקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11) ; חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6) ; חוק השמירה על המקומות הקדושים (דיון) (לוז) ; בחירת חבר כנסת לועדה למינוי דיינים (לוז) —

ה צ ב ע ה

ההצעה להחזיר את החוק לממשלה לא נתקבלה.

ההצעה להעביר את החוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז—1967, לוועדת הפנים נתקבלה.

החוק ל"ק. לוז :

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז—1967, לוועדת החוקה, חוק ומשפט. חבר-הכנסת וילנר הציע להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להחזיר את החוק לממשלה לא נתקבלה.

ההצעה להעביר את חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז—1967, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

החוק ל"ק. לוז :

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את החוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז—1967, לוועדת החוקה, חוק ומשפט. יש גם הצעה של חבר-הכנסת וילנר להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להחזיר את החוק לממשלה לא נתקבלה.

ההצעה להעביר את החוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז—1967, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

החוק ל"ק. לוז :

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את החוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז—1967, לוועדת הפנים. חבר-הכנסת וילנר הציע להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

חוברת ל"ג, ישיבה קט"ח

— חוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (ש, רוון, לון), חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11) (סרלין, אונא, שוסטק) —

אשר לעוזרים וטכנאים באנסטוזיה, הרי לפי סעיף 13 לפקודת המתעסקים ברפואה, 1947: „אדם המורשה לעסוק ברפואה רשאי להעביד בהשגחתו האישית אחיות, חובשים וטפלינים בזיקה אל עבודתו המקצועית“ ולא לכך, כמובן, הכוונה.

בבואנו להמליץ לפני הכנסת על קבלת החוק המוצע לא הקילונג, איפוא, בגודל האחריות המוטלת על האנסטוזיסט ולא באנו לוותר על רמה מקצועית-רפואית מעולה, אלא באנו לידי המסקנה, יחד עם המומחים, כי המציאות מחייבת את התיקון והחוק המוצע יש בו מירב הערכויות לקיום הרמה הרפואית הדרושה.

היו"ר ק. לון :

אין הסתייגויות להצעת החוק. אני מעמיד להצבעה את סעיף 1.

הצבעה

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ק. לון :

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה, תשכ"ז — 1967, נתקבל.

היו"ר ק. לון :

אני מודיע על הפסקה של שעה אחת. הישיבה תחודש בשעה 19.15.

הישיבה נפסקה בשעה 18.03.

הישיבה חודשה בשעה 19.30.

ט. חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז — 1967 *

(קריאה שניה וקריאה שלישית)

היו"ר י. סרלין :

אני מתכבד לחדש את ישיבת הכנסת. אנחנו עוברים לסעיף כ"ג בסדר-היום: חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז—1967, קריאה שניה ושלישית. אבקש את יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט להביא את החוק.

משה אונא היו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מתכבד להביא לקריאה שניה ושלישית את החוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז—1967, שהועבר אלינו היום לדיון.

הועדה שמעה הסבר על משמעות החוק ועל ההשתלשלות ההיסטורית בקביעת גבולות המדינה, וקיבלה את הצעת הממשלה ללא שינוי. רצוני להסב את תשומת-לב הבית לכך, שהחוק הוא חוק מסגרת הנותן סמכות חשובה ביותר בידי הממשלה. אנחנו בטוחים, שהממשלה תשתמש בחוק זה בתבונה, באופן הנכון ובמועד הנכון, לטובת העם והמדינה. אני מבקש להעמיד את החוק להצבעה.

אליעזר שוסטק (המרכז החופשי):

אדוני היושב-ראש, הגשתי הסתייגות לחוק והיא לא מופיעה.

(* חוברת זו, עמ' 2420; נספחות,

הצבעה

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז—1967, נתקבל.

— חוק לתיקון סקודת העיריות (מס' 6) (סרלין, סורקיס, טובי, שוסטק); חוק השמירה על המקומות הקדושים (סרלין, אונא, בגין, טובי) —

י. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז — 1967 *
(קריאה שניה וקריאה שלישית)

הצבעה

חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז—1967, נתקבל.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
החוק נתקבל ברוב קולות.

היו"ר י. סרלין:

האם אתה רוצה שימנו את הקולות? נוכל להצביע עוד פעם.

אליעזר שוסטק (המרכז החופשי):
הוא לא ביקש למנות את הקולות.

היו"ר י. סרלין:

הוא לא ביקש למנות את הקולות, אבל מישוהו אחר ביקש.

(קריאות: לא.)

האם אין מי שמבקש למנות את הקולות? אם כן — החוק נתקבל.

יא. חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז — 1967 *
(קריאה שניה וקריאה שלישית)

היו"ר י. סרלין:

אנחנו עוברים להצבעה על סעיפי החוק.

הצבעה

סעיפים 1 — 3 נתקבלו.

היו"ר י. סרלין:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

בעד קבלת החוק — רוב

נגד — מיעוט

חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז—1967, נתקבל.

השר מ. בגין (לעבר חברי סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אתם נגד השמירה על המקומות הקדושים?

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
זוהי שמירה על מקומות כבושים, לא קדושים.

היו"ר י. סרלין:

חברי הכנסת, שלושת החוקים האלה פותחים אוספים חדשים למדינת ישראל, ואני מאחל לממשלת ישראל לבצע אותם כדין וכדת.

הישיבה הבאה מחר בשעה 11.00. ישיבה זו נעולה.

היו"ר י. סרלין:

אנחנו עוברים לסעיף כ"ה של סדר-היום: חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז — 1967, קריאה שניה ושלישית. אנקש את יושב-ראש ועדת הפנים, להביא את החוק.

מרדכי סורקיס (יו"ר ועדת הפנים):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים. יש לי הכבוד להביא בשם ועדת הפנים את הצעת החוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז—1967, לקריאה שניה ושלישית. החוק נתקבל פה אחד בוועדת הפנים, ללא שום הסתייגות. אנקש את כבוד היושב-ראש להעמיד את החוק להצבעה בקריאה שניה ושלישית.

היו"ר י. סרלין:

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה

סעיפים 1 ו-2 נתקבלו.

היו"ר י. סרלין:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

היו"ר י. סרלין:

אנחנו עוברים לסעיף כ"ז בסדר-היום: חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז—1967, קריאה שניה ושלישית. אנקש את יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט להביא את החוק.

משה אונא (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מתכבד להביא לקריאה שניה ושלישית את חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז—1967. החוק הועבר אלינו היום יחד עם העברת שני החוקים הקודמים. הוועדה הקדישה לחוק זה דיון מפורט למדי, למרות השעה הוחרקת, כי לחוק זה ישנה בלא ספק חשיבות כללית רבה. גם אם הוא דבר שהשעה צריכה לו, יש לו חשיבות רבה בארצנו, בה יש מקומות המקדושים שלוש הדתות המונותאיסטיות הגדולות. חשיבותו של החוק הזה אולי באה לידי ביטוי, בין השאר, גם בסעיף 2, המטיל עונשים כבדים על עבירות לפי חוק זה. הכוונה היתה, גם כלפי חוץ וגם כלפי פנים, להדגיש את החשיבות שאנחנו משווים לחוק זה.

הוועדה קיבלה את החוק הזה בלי שינויים, אם כי היו סקודות לגבי כמה ניסוחים, אך היא לא ראתה מקום ולא צורך להיכנס למפטי הדברים ולהכניס שינויים. כן גם אין הסתייגויות לחוק, ואני מבקש להביאו להצבעה.